

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2014-02-19

LS 1312-1574

Landstingsstyrelsen

LANDSTINGSSTYRELSEN

14-03-04 00016

Yttrande över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel

Föredragande landstingsråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Miljödepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Miljödepartementet över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Landstingsrådsberedningens motivering

Hantering av läkemedel är en viktig och angelägen miljöfråga. Läkemedelsrester i avlopp och hushållsavfall kan leda till allvarliga följder för ekosystemen och i förlängningen till ett hot mot människors hälsa och reproduktionsförmåga. Att ytterligare steg tas för att minska läkemedelsresters miljö- och hälsopåverkan är därför mycket angeläget.

Landstinget är positivt till Naturvårdsverkets förslag att läkemedel som klassas som farligt avfall ska inkluderas i förordningen om producentansvar för läkemedel.

En hantering som innebär att läkemedel som klassas som farligt avfall kan lämnas både till apoteken och via kommunernas insamlingssystem gör hanteringen enklare för patienten och minskar risken för att läkemedel kasseras genom avlopp eller i hushållsavfall.

SKRIVELSE
2014-02-19

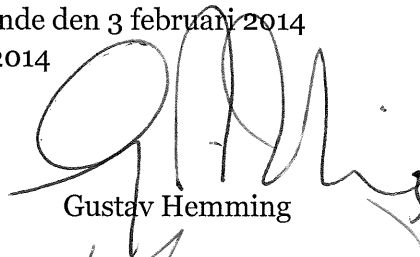
LS 1312-1574

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2014
Förslag till yttrande den 3 februari 2014



Torbjörn Rosdahl



Gustav Hemming



Kristoffer Tamsons

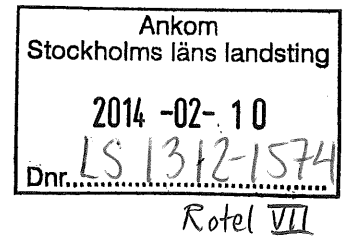
Landstingsstyrelsens förvaltning
Tillväxt, miljö och regionplanering

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-02-03

LS 1312-1574

Handläggare:
Johanna Borgendahl

Landstingsstyrelsen



Yttrande över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel

Ärendebeskrivning

Miljödepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2014
Förslag till yttrande den 3 februari 2014

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Miljödepartementet över Naturvårdsverkets rapport Producentansvar för läkemedel i enlighet med bilagt förslag.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att Naturvårdsverkets förslag att läkemedel som klassas som farligt avfall (cytotoxiska läkemedel och cytostatika) ska inkluderas i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel är bra och att det är positivt för miljön om även dessa läkemedel kan lämnas till apotek. För att säkerställa en god tillgänglighet på platser där allmänheten kan lämna sitt läkemedelsavfall är det viktigt att det även fortsättningsvis går att lämna det via kommunernas insamlingsssystem, vilket även betonas i Naturvårdsverkets förslag.

Förvaltningen anser att det är viktigt med en förbättrad kunskap om mängden läkemedelsavfall och stöder därför också Naturvårdsverkets förslag om att införa rapporteringskrav från destruktionsanläggningar i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2006:9) om miljörapport.

Förvaltningen anser att för skärande och stickande avfall måste ansvarsfrågan tydliggöras och att möjligheterna att hantera detta avfall på ett säkert sätt måste förbättras. För att undvika att sprutor och kanyler slängs otillräckligt förpackade och därmed riskerar att hamna i fel händer måste tillgängligheten av kanylbehållare ökas och hanteringen av fyllda behållare tydliggöras. Behållarna bör även fortsättningsvis vara gratis för patienten och det mest logiska är att de tillhandahålls av apotek.

Bakgrund

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att utreda om även läkemedel som klassas som farligt avfall (cytotoxiska läkemedel och cytostatika) ska inkluderas i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

I Sverige har den särskilda insamlingen av läkemedelsavfall, skiljt från övrigt avfall, pågått i flera decennier. Insamlingen fungerar väl och acceptansen för systemet är hög bland berörda aktörer.

I samband med omregleringen av apoteksmarknaden 2009 infördes producentansvar för läkemedel som innebär att apoteken utan ersättning ska ta emot läkemedelsavfall som lämnas av allmänheten. Förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel trädde i kraft den 15 december 2009. Läkemedel som klassas som farligt avfall (cytotoxiska läkemedel och cytostatika), liksom kasserade sprutor och kanyler omfattas i dagsläget inte av producentansvaret för läkemedel. Läkemedelsavfall som uppkommer inom sjukvården omfattas inte heller.

Allmänheten kan även lämna in läkemedelsavfall till den kommunala återvinningsstationen då kommunerna idag är skyldiga att samla in och bortskaffa läkemedelsavfall, även det som utgör farligt avfall. Detta är dock dåligt känt bland allmänheten.

Dagens system kan upplevas förvirrande eftersom läkemedelsavfallet ska hanteras på olika sätt beroende på om det är klassat som farligt avfall eller inte, och Naturvårdsverkets förslag utgår från en önskan om att förenkla för allmänheten att hantera sitt läkemedelsavfall korrekt. Gemene man har vanligtvis ringa kunskap om olika typer av avfallsklassning. Dessutom varierar apotekens hantering av läkemedel som klassas som farligt avfall. Vissa apotek tar emot detta avfall och andra inte. Den mängd cytotoxiska läkemedel och cytostatika som hanteras av hushållen bedöms vara mycket liten eftersom dessa läkemedel primärt används inom slutenvården. Enligt

Naturvårdsverkets vägledning från 2008 är mängden så liten att apoteken kan ta emot cytotoxiska läkemedel och cytostatika tillsammans med övrigt läkemedelsavfall utan att allt mottaget läkemedelsavfall blir klassat som farligt avfall.

Överväganden

Då avfall som uppstått inom hälso- och sjukvårdsverksamheter är exkluderat från förslaget eftersom utredningen enbart handlar om allmänhetens avfall omfattar förvaltningens yttrande primärt synpunkter utifrån ett mer generellt miljöperspektiv.

Förvaltningens överväganden och synpunkter återfinns i bilagt förslag till yttrande.


Landstingsstyrelsens förvaltning har samrått med avdelningen stöd för evidensbaserad medicin på hälso- och sjukvårdsförvaltningen vid framtagandet av detta tjänsteutlåtande.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet


Inga ekonomiska konsekvenser av förslaget.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.



Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör



Peter Haglund
Direktör SLL Tillväxt, miljö och
regionplanering

Miljödepartementet

Yttrande över Naturvårdsverkets förslag till producentansvar för läkemedel

Inledning

Då avfall som uppstått inom hälso- och sjukvårdsverksamheter exkluderas från det aktuella förslaget omfattar landstingets yttrande primärt synpunkter utifrån ett mer generellt miljöperspektiv.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Stockholms läns landsting att Naturvårdsverkets förslag att läkemedel som klassas som farligt avfall ska inkluderas i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel är bra och landstinget är positivt till att även dessa läkemedel kan lämnas till apotek. För att öka tillgängligheten för allmänheten är det viktigt att det även fortsättningsvis går att lämna läkemedelsavfall via kommunernas insamlingsssystem, vilket även betonas i förslaget.

Landstinget stöder också förslaget om att införa krav på rapportering från destruktionsanläggningar i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2006:9) om miljörapport.

Landstinget anser att ansvarsfrågan för skärande och stickande avfall måste tydliggöras och möjligheterna att hantera detta avfall på ett säkert sätt förbättras. Tillgängligheten till kanylbehållare måste ökas och tydliggöras och behållarna bör även fortsättningsvis vara gratis för patienten.

Synpunkter på rapporten

Den otydlighet som uppstått i och med att läkemedel som klassas som farligt avfall inte har varit inkluderade i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel är olycklig. Allmänheten kan ha svårt att skilja på olika typer av läkemedelsavfall och därför finns det risk för att det uppstår missförstånd om apoteken nekar till att ta emot visst avfall. Att olika apoteksaktörer dessutom har olika inställning till om de tar emot läkemedel som klassas som farligt avfall eller inte bidrar ytterligare till förvirringen. Dessutom kan det uppfattas som missvisande att

återkommande kampanjer i media informerar om att man ska lämna sina överblivna läkemedel till apotek, utan att tydligt informera om att detta inte alltid är giltigt för cytotoxiska läkemedel och cytostatika. Landstinget anser att denna otydlighet riskerar att leda till att den framgångsrika insamlingen av läkemedelsavfall undergrävs och att allmänheten i större omfattning väljer att slänga överblivna läkemedel i hushållsavfall eller avlopp istället för att ta dem till apotek.

Kommunala avfallsstationer kan dessutom vara svårtillgängliga. Många äldre eller svårt sjuka med stor läkemedelskonsumtion har ofta begränsad rörlighet och kan ha svårt att ta sig till dessa. Därför finns det risk att läkemedelsavfall som inte tas emot av apotek istället hamnar i hushållsavfall eller i avlopp eftersom dessa patienter inte ser någon annan möjlighet att avyttra avfallet. Förutom att felaktigt kasserade cytotoxiska läkemedel och cytostatika kan orsaka skada på miljön så kan detta även skapa ett oönskat beteende så att dessa patienter framöver även slänger annat läkemedelsavfall på detta sätt.

För att främja korrekt insamling av läkemedel är det viktigt med tydlig kommunikation och ett entydigt budskap, som inte undergrävs av undantag och av att olika apoteksaktörer kan välja vad de vill ta emot. Det är också viktigt med tydlig och väl spridd information om att man även kan lämna läkemedel via kommunernas insamlingsystem för hushållsavfall. Detta kan till exempel vara fördelaktigt för anhöriga vid dödsfall, om man behöver kassera en större mängd läkemedel.

Som vårdorganisation anser Stockholms läns landsting att ett inkluderande av cytotoxiska läkemedel och cytostatika i producentansvaret för läkemedel förenklar kommunikationen till patienter om hur de ska hantera överblivna läkemedel.

Utifrån ovanstående resonemang stöder Stockholms läns landsting Naturvårdsverkets förslag att läkemedel som klassas som farligt avfall ska inkluderas i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel. För att på alla sätt främja en hög insamlingsgrad av läkemedelsavfall ser landstinget positivt på förslaget att det även fortsättningsvis ska gå att lämna detta avfall via kommunernas insamlingsystem. Insatser måste dock göras för att öka allmänhetens kännedom om möjligheten att lämna läkemedelsavfall på dessa stationer.

För att få förbättrad kunskap om insamlingen av läkemedelsavfall behövs bättre underlag. Landstinget stöder därför också förslaget om att införa

krav på rapportering från destruktionsanläggningar i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2006:9) om miljörapport.

Landstinget instämmer i att miljöskälen till att inkludera skärande och stickande avfall från hushållen i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel är svaga. Utifrån hälso- och säkerhetsriskerna för denna typ av avfall anser landstinget dock att det är önskvärt att ansvarsfrågan tydliggörs och att möjligheterna att hantera detta avfall på ett säkert sätt förbättras. Det är viktigt både för att sprutor och kanyler inte ska hamna i fel händer, och för att få en säkrare arbetsmiljö för de som hanterar hushållsavfall. För att undvika att sprutor och kanyler slängs otillräckligt förpackade måste det vara enkelt att få tag på kanylbehållare. Informationen om hur fyllda behållare ska hanteras måste också förbättras. För att främja korrekt kassation bör behållarna även fortsättningsvis vara gratis för patienten och landstinget anser att det är mest logiskt att de tillhandahålls av apotek. Då detta avfall i hushållen primärt uppkommer i samband med hantering av läkemedel kan det vara fördelaktigt om även skärande och stickande avfall kan lämnas till apotek, men detta måste sättas i relation till den ökade kostnaden och hänsyn tas till att miljövinsten av ett sådant förfarande troligtvis är relativt liten. Ur patientsynpunkt är det sannolikt också mer logiskt att hantera förbrukade sprutor och kanyler på samma sätt som patienterna sett att de hanteras på sjukhus och vårdcentraler, där de kasseras på motsvarande sätt som läkemedel.